

העשור הראשון: הגמוניה וריבוי

גליה בר אור, גדעון עפרת

הספר רואה אור לרגל תערוכה במשכן לאמנות ע"ש חיים אתר, עין־חרוד אוגוסט-נובמבר 2008

תערוכה

אוצרים: גליה בר אור, גדעון עפרת
מסגור ותלייה: מור טבנקין, יניב שפירא
ניהול השאלות: אילה אופנהיימר
מנהלה: אילה בשור, רחל לצטר

ספר

עריכה גרפית ועיצוב: נעם שכטר
עריכת טקסט: דפנה רז
נוסח אנגלי: ריצ'רד פלאנץ
צילום: אברהם חי, אלא אם צוין אחרת
הפקה: עדי שכטר, ארטסקאן, ע.ר. הדפסות, סבג

המידות נתונות בסנטימטרים, עומק x רוחב x גובה
© 2008, כל הזכויות שמורות, משכן לאמנות עין־חרוד

שישים שנות אמנות בישראל

המוזיאונים המשתתפים:

העשור הראשון: 1948-1958
משכן לאמנות עין־חרוד

העשור השני: 1958-1968
מחיאון אשדוד לאמנות - מרכז מונארט

העשור השלישי: 1968-1978
מחיאון תל־אביב לאמנות

העשור הרביעי: 1978-1988
מחיאון חיפה לאמנות

העשור החמישי: 1988-1998
מחיאון הרצליה לאמנות עכשווית

העשור השישי: 1998-2008
מחיאון ישראל, ירושלים

בחסות:

משרד המדע, התרבות והספורט
מנהל התרבות

בתמיכת:

המטה לציון שישים שנות עצמאות למדינה
קרן ברכה

ובסיוע:

מרכז ההדרכה לספריות בישראל

A H K A R E B

מרכז ההדרכה
לספריות בישראל

על העטיפה:

לאה ניקל, ללא כותרת, 1959, שמן על בד, 48x41,
עזבון האמנית, באדיבות המשפחה

משכן לאמנות עין־חרוד

תוכן העניינים

7	הסוף של ההתחלה: פתח דבר	גליה בר אור
11	מאירועי הזמן	
15	הדיאלקטיקות של שנות ה־50: הגמוניה וריבוי	גדעון עפרת
29	<u>קונטרס 1</u>	
81	אוניברסלי ואינטרנציונלי: אמנות הקיבוץ בעשור הראשון	גליה בר אור
97	<u>קונטרס 2</u>	
121	שיח זיכרון, עקורים ופליטים	גליה בר אור
137	<u>קונטרס 3</u>	
165	לקראת 1958: על מצבו של האדם	גדעון עפרת
181	<u>קונטרס 4</u>	
197	יד ענוגה לא היתה לה: על שלוש נשים אמניות	גליה בר אור
205	ציוני דרך בתרבות ובאמנות	
217	<u>קונטרס 5</u>	
225	תערוכת "כיבוש השממה"	גדעון עפרת
235	תערוכת העשור	גדעון עפרת
245	רשימת אמנים ואינדקס	

“העשור הראשון: הגמוניה וריבוי” – ספר ותערוכה במשכן לאמנות עין־חרוד – מציעים מבט מרובד על האמנות הפלסטית בעשר השנים הראשונות למדינה (1948–1958). זהו חלקו הראשון, מבחינה כרונולוגית, של פרויקט משותף לשישה מוזיאונים מרכזיים בארץ – סדרת תערוכות על אמנות ישראלית, בחלוקה לעשורים, לרגל שישים שנה למדינה.

החלוקה לעשורים כופה לכאורה סד שרירותי של תיקוף (periodization) היסטורי, וקושרת משמעות זרה לתהליכי עומק שהם דינמיים וארוכי טווח מיסודם. אלא שבמקרה שלנו, חלוקה זו איפשרה חריגה מן המסגרת הרווחת של סיפור חוצה־עשורים – הסיפור ההגמוני המוכר, שהתמסד בעשור הראשון ותיאר את ההיסטוריה של אמנות ישראל כ”התקדמות” לעבר מבע מודרניסטי מזוקק. דומה שההתמקדות הסינכרונית בעשור אחד איפשרה להתחקות אחר הריבוי הרחבי דווקא, אחר מגוון של מגמות שנדחקו, נשכחו או הושכחו בצל המהלך הטליאולוגי שקודש בשיח האמנות הישראלי. את המקום המרכזי בסיפור זה תפסה קבוצת “אופקים חדשים”, שנוסדה ב־1948 וזכתה למעמד משפיע לאורך עשרות שנים; אלא שמבט הרחב אינו מאיר עמדה אחת אקסקלוסיבית כי אם רשת של יחסים הדדיים, מגמות שהתעצבו זו ביחס לזו כחלק בלתי נפרד ממערכת תרבות עשירה ומגוונת. יתרה מזו, נראה שבהימנעותם של המארגנים מהצבת מסגרות תימטיות משתקף הצורך לשוב ולעגן את ביטויי האמנות במרחב ובזמן ההיסטורי.

העשור הראשון למדינה נפתח בהחלטת האומות המאוחדות על חלוקת הארץ, הכרזת המדינה, פלישת מדינות ערב (מצרים, ירדן, עירק, סוריה ולבנון) ומלחמה “שהיתה כבדת האבדות ביותר שידעה מדינת ישראל”: שילמו עליה בחייהם בעיקר בני הדור הצעיר שבגר באותה תקופה.¹ מלחמה זו, “מלחמת השחרור” שלנו, נחרתה בצד הפלסטיני כטראומה, אסון (“נכבה”): כ־400 כפרים ערביים וסביבות עירוניות נחרבו, כ־600 אלף תושבים ערבים היו לפליטים. אין דרך לחבוק כאן אלא בחיבוק דוב את ביטויי האידיאליזציה של המולדת, הסבל והגעגועים בעבודת אמנים פלסטינים שפעלו בשנות ה־50 בגלות.²

הסוף של ההתחלה: פתח דבר

.1

ראו עמנואל סיון, דור תש”ח: מיתוס,

דיוקן וזיכרון (תל־אביב: מערכות,

1991), עמ’ 26.

.2

ראו: Gannit Ankori, Palestinian Art

(London: Reaktion Books, 2006)

עבודות אלה אינן מוצגות כאן, אך סיפורן הוא חלק בלתי נפרד מזכרון המקום ויסוד חי בהתמודדות העכשווית עם תמונת העתיד.

העשור הראשון הוא תקופה של עלייה המונית – ניצולי שואה מאירופה ויהודים ממדינות ערב – ששילשה את האוכלוסיה היהודית בארץ; ימים של התמודדות עם שינוי, מצוקה וקונפליקטים; עשור של צנטרליזציה מדינתית נחושה וגורפת, המעצבת זהות "ישראלית" לאומית־קולקטיבית. בראשית העשור (15.1.1949) הגדיר דוד בן־גוריון את אתגרי התקופה:

אנו מעלים לארץ עם יחיד במינו, מפוזר בכל קצווי תבל, המדבר בלשונות רבות, חניך תרבויות זרות, נפרד לעדות ושבטים שונים בישראל. את כל הציבור הרב והמנומר הזה מוטל עלינו להתיך מחדש, לצקת אותו בדפוס של אומה מחודשת. עלינו לעקור את המחיצות הגיאוגרפיות, התרבותיות, החברתיות והלשוניות המפרידות בין החלקים השונים ולהנחיל להם לשון אחת, תרבות אחת, אזרחות אחת, נאמנות אחת, חוקים חדשים ומשפטים חדשים. [...] בור־זמן עלינו לדאוג לבטחונם, לבטחון המדינה וחירותה ומקומה בעולם. ומלאכה זו עלינו לעשותה בתקופה מסוערת ומסוכסכת, כששלום העולם תלוי בשערה ואנו מוקפים צוררים ויריבים.³

מצד אחד, תיעולה הנחוש של המדינה לשלטון ריכוזי (פרשת "אלטלנה") חסם באָבן מגמות של אנרכיה – אך כפייתת־של תמונת עתיד אחת, חברתית, כלכלית ופוליטית, דחקה לשוליים זרמים אלטרנטיביים, שהקנו לחברה גיוון, ריבוד ועומק. גם בתוך תנועת הפועלים, שהקיפה מגוון תפיסות וחזונות חברתיים והתפצלה לזרמי חינוך נפרדים ולמערכות השכלה ותרבות עצמאיות, ניכרה אותה מגמה שלטונית לכפוף הכל למרותו של מנגנון המדינה. בשנים אלה עוצב זיכרון קולקטיבי ברוח ההתנערות הבן־גוריונית ממאפיינים יהודיים־גלותיים – אך בכל זאת נמצאו ערוצים לביטוי בידיש, להצגת היצירה היהודית בגולה ולזכר השואה, ואלה חלחלו כזרמים תת־קרקעיים של רבדי נפש ביצירת התקופה. אין להבין את הריבוי

הנחשף כאן באמנות התקופה בלי התמודדות מעמיקה עם ריבוי האתוסים ועם התנאים החברתיים הספציפיים המהווים לו מצע.

זאת ועוד: מבט על מרקמו העשיר של העשור הראשון אינו יכול להתעלם מהתשתית שהונחה כאן עשרות שנים קודם לכן על־ידי הישוב הישן והקהילות הספרדיות שהיוו את רובו. בהמשך לכך נבנתה כאן בשנות ה־20 וה־30 למאה ה־20, על־ידי תנועת הפועלים הארצישראלית, רשת חברתית, תרבותית ופוליטית ענפה, שורטט המתווה לחברה העתידית, ועוצבו מאפייניה וכליה לאורם של חזונות חברתיים חליפיים. אלה חבקו מגוון עמדות שהגדירו מערכות יחסים שונות בחברה, ובתוכן גם מקום ומשמעות לאמנות, לאמן ולאינדיווידואל. תנועת הפועלים על זרמיה השונים קידמה יצירה והפצה של אמנות מודרנית "עבור העם ועל־ידי העם", ועל רקע זה הסתעפה בשנות ה־50 בארץ רשת מוסדית ענפה של תרבות ואמנות, במרכז ובפריפריה (בניית המשכן לאמנות עין־חרוד, המוזיאון השלישי בארץ, מיטיבה לייצג זאת).

הכותרת "הגמוניה וריבוי", הבאה לתאר עשור עשיר באירועים, טעון בקונפליקטים וחדור במאמצים לבניין אומה, מרמזת על תיקון – פעולה מודעת לחשיפת הממדים האלטרנטיביים והביקורתיים, הסמויים והמודחקים, שפיעמו בשולי מערכת התרבות בשנות ה־50. חשיפת ה"ריבוי" מבקשת ליצור איזון, לאתגר את הקונצנזוס ואולי אף לערער עליו בהצגה של יסודות אלטרנטיביים. הסיפור ההגמוני של אז כבר נסוג אמנם מחזית הבמה, וכיום, בראשית המאה ה־21, הועם ממילא זוהרה של "אופקים חדשים" ופועלה לקידום אמנות מודרנית. אך ברקע תהפוכות העתים ושידוד ההיררכיות נשאלת עדיין השאלה, מה משמעות ה"ריבוי" הנחשף כאן: האם האלטרנטיבי, הביקורתי, הסמוי והמודחק של פעם משמרים גם כיום את מעמדם המפרה כיסודות חיוניים במערכת התרבות? האם יש בהם עדיין כדי לעורר מתח תרבותי, פוליטי ואינטלקטואלי – או שמא יישמטו ללא הבחנה לתרדמת ניחומים של נוסטלגיה קולקטיבית? מה הרלוונטיות של הצגת התערוכה ושל פעולה ביקורתית בעידן "נטול ערכים"? האם מוצדקת ההחלטה ליטול חלק

בפרויקט זה, המופק לציון שישים שנה למדינה – ואולי אין בו אלא כדי לְצַדֵּק תמונת חברה שקול ענות נשמע בה, עידן שבו "אג'נדה חברתית" נחשבת על־ידי רבים כעניין אנכרוניסטי, שאופק העתיד נתפס בו כנעדר חלופות? אצרנו את "העשור הראשון: הגמוניה וריבוי" מתוך משאלה שהמפגש עם אמנות התקופה ייחווה כחוויה רעננה ואקטואלית, ושהצוהר הנפתח אל העבר יעמיד תמונה של מרקם חברתי־תרבותי טעון ומאתגר – לא כתיאור של החמצה, ולא כאידיאליזציה, אלא כמקור השראה משמעותי המעורר את הדמיון לאפשרות אחרת, להתבוננות בעבר מפרספקטיבה של עתיד.

—

לאצירת התערוכה ולכתיבת הספר חבר אלי האוצר וחוקר האמנות הישראלית גדעון עפרת, שבנה עימי את הרציונל של הפרויקט. גדעון עפרת, עמית וידיד המשכן לאמנות עין־חרוד, יצק בעבודה את אהבתו לאמנות הישראלית, ידע שלא יסולא בפז וניסיון רב־שנים, ושיתף פעולה בחוכמה ובנדיבות. על תרומתו הסגולית לפרויקט ועל חוויית העבודה יחד נתונה לו הוקרה מקרב לב.

תודה לנעם שכטר, המעצב הגרפי, על יחסו המעמיק ושותפותו המלאה בכל שלבי העבודה על הפרויקט – במחשבה, בתהליכי העיבוד ובבניית הספר – וכן תודה לעדי שכטר. לדפנה רז, עורכת הטקסט, תודה על מקצועיות ומסירות ללא גבול ועל סיוע משמעותי במיקוד הכתוב והבהרתו. לריצ'רד פלאנץ, המתרגם לאנגלית, תודה על עבודה מקצועית, איכותית ויעילה. לצלם אברהם חי, שחבר אלינו לעבודה מאומצת ומחויבת ואף תרם לפנים משורת הדין מידע וחומרים שהיו ברשותו להעשרת הספר, הערכה רבה ותודה.

בראש ובראשונה ברצוני להודות לאמנים ולמשפחות האמנים. תודה למוזיאונים ולאספנים שהשאילו עבודות לתערוכה: מוזיאון תל־אביב לאמנות; מוזיאון חיפה לאמנות; מוזיאון ישראל, ירושלים; מוזיאון פתח־תקוה לאמנות; מוזיאון לאמנות ישראלית, רמת־גן; עמותת אוסף קופפרמן, קיבוץ לוחמי־הגטאות; מוזיאון בית לוחמי־הגטאות; מוזיאון בר־דוד, קיבוץ ברעם; קיבוץ

כברי; מוזיאון עוקשי, עכו; מוסד ביאליק, ירושלים; מרכז קיפ לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת תל־אביב; התנועה הקיבוצית המאוחדת – הקיבוץ הארצי; ארכיון השומר הצעיר יד יערי, גבעת חביבה; עזבון שץ, ירושלים; גבי ועמי בראון, תל־אביב; אוסף הפניקס הישראלי, תל־אביב; אילה זקס־אברמוב, ירושלים; שעה יריב וגלריה גורדון, תל־אביב; נעמי גבעון וגבעון גלריה לאמנות, תל־אביב; גלריה בינט, תל־אביב; גלריה שטרן, תל־אביב; עוזי אגסי, רעננה; איתמר בורוביץ, תל־אביב; בלטמן, תל־אביב; יגאל דפני, קיבוץ עין־המפרץ; אליק מישורי, תל־אביב; עמיאל סלע, רמת־גן; משפחת עפרת, ירושלים; יונה פישר, תל־אביב; אבנר קשת, ראשון־לציון; משפחת רבני, ירושלים; משפחת רוזנפלד, תל־אביב;

דורון רות, קיבוץ שער־הגולן; דניאל שפיצר, ירושלים. תודה למוזיאונים העמיתים, השותפים לפרויקט "שישים שנות אמנות בישראל", על שיתוף הפעולה הנעים והמפרה, וליגאל צלמונה, אוצר ראשי בין־תחומי במוזיאון ישראל והוגה הרעיון, שתרם רבות לימימוש. למשרד המדע, התרבות והספורט ולשר ראלב מג'אדלה ברכות ותודות על החסות לפרויקט, ובעיקר למיכה ינון, ראש מינהל התרבות, ולעידית עמיחי, מנהלת המחלקה למוזיאונים ולאמנות חזותית. הוקרתנו נתונה לקרן ברכה ולמרטין וייל על התמיכה והענקת גיבוי למוזיאונים לאורך כל הדרך. תודה לגיורא רוזן, וכן למרכז ההדרכה לספריות בישראל. תודה לדור אלון על נתינת יד לפרויקט, לתנובה על החסות לאירוע לציון התערוכה והספר, ותודה מיוחדת לשרגא בירן וליצחק באדר.

לבסוף ברצוני להודות לצוות משכן לאמנות עין־חרוד על עבודה מסורה ובלתי נלאית והתמסרות להיבטים השונים בהפקת התערוכה: לאילה בשור, שחלקה עמי אחריות לתחומים משמעותיים בפרויקט, ולרחל לצטר אשר על ענייני הכספים; לאילה אופנהיימר, שעשתה לילות כימים בתיאום ההשאלות המורכב ובאינספור פרטים הקשורים בהיבטים טקסטואליים של התערוכה; למור טבנקין על עבודתה המסורה – לצד הרסטורטור יון ננו – בשיקום עבודות, על הטיפול בהתקנתן המיוחדת של תפאורות חג קיבוציות באולמות המוזיאון, ועל חלקה

^[1]
^[2] דוד בן־גוריון, חזון ודרך (תל־אביב:

^[3] מפלגת פועלי ארץ־ישראל, 1951),

^[4] כרך א', עמ' 30.

במסגור ובתלייה; ליון ננו תודה מקרב לב על תרומתו לפרויקט, וליניב שפירא תודה על שותפותו ופעילותו הנמשכת. תודה גם למיכל סלנט, רחל זיידל, רחל אתקין ושושן מדינה, שהגישו סיוע נדיב בכל עת, לדלילה שפירא על עזרתה, ולדובן שמחוני על תמיכתו במשכן לאמנות עין־חרוד וסיועו המקצועי בתחום הבניין. תודה לטוני לבנון ולאמירה גרדי על הסיוע בתחומים מקצועיים, וכן תודה והוקרה לקיבוצים עין־חרוד איחוד ועין־חרוד מאוחד.

גליה בר אור

מאירועי הזמן

29.11: החלטת העצרת הכללית

של האומות המאוחדות על

אישור "תוכנית החלוקה": חלוקת

ארץ־ישראל המנדטורית לשתי

מדינות, ערבית ויהודית.

-
-
-

ראשית ההתנגשויות והקרבות

בערים מעורבות, בישובים

מבודדים ובצירי הדרכים.

1948

הקמת ממשלה זמנית בראשות

דוד בן־גוריון.

-
-
-

כוחות ערביים בסיוע הלגיון

הירדני כובשים את גוש עציון.

-
-
-

כוחות ה"הגנה" כובשים את יפו,

את החלקים הערביים של טבריה,

חיפה וצפת, את העיר עכו וכן

עשרות כפרים ערביים.

-
-
-

14.5: ההכרזה על הקמת מדינת

ישראל.

-
-
-

15.5: סיום המנדט הבריטי.

-
-
-

צבאות סוריה, לבנון, מצרים, עירק

וירדן פולשים לשטחי ישראל.

הממשלה הזמנית מכריזה על

מצב חירום. צבא מצרים נע לאורך

החוף לכיוון תל־אביב, ודרך

באר־שבע לחברון ולירושלים.

תל־אביב מופצצת על־ידי

מטוסים מצריים. צבא סוריה כובש

את משטרת צמח, וכוח עירקי

כובש את תחנת הכוח בנהריים.

בגליל העליון, צבא לבנון כובש

את משטרת נבי־יושע. צבא ירדן

(הלגיון הערבי) כובש את לטרון

וחוסם את הדרך לירושלים. הרובע

היהודי בירושלים מנותק, נכבש

בסוף מאי ואנשיו נלקחים בשבי.

-
-
-

"צבא הגנה לישראל" מוקם

רשמית.

-
-
-

האוניה "אלטלנה", הנושאת נשק

של האצ"ל, מופגזת מול חוף

תל־אביב בהוראת בן־גוריון.

-
-
-

לקראת סוף השנה צה"ל כובש

את נצרת ושפרעם ובהמשך גם

את באר־שבע, איסדוד (אשדוד)

ומג'דל (אשקלון).

-
-
-

הקמת הממשל הצבאי בשלושה

פיקודים: הגליל, המשולש הקטן

והנגב (במחצית השנייה של שנות

ה־50 גבר אמנם הלחץ לבטלו,

אך הוא בוטל בסופו של דבר רק

ב־1967).

-
-
-

פירוק הפלמ"ח בהוראת בן־גוריון.

יחזקאל שטרייכמן, דומם עם מפה רקומה, 1948
שמן על בד, 55x45, אוסף גילה ועמיאל סלע, רמת-גן

Yehezkel Streichman, *Still Life with an Embroidered Tablecloth*, 1948, oil on canvas, 55x45, collection of Gila and Amiel Sela, Ramat Gan

משה גת, תופרות, 1954
שמן על בד, 94x64, אוסף האמן

Moshe Gat, *Seamstresses*, 1954, oil on canvas, 94x64, collection of the artist

אביגדור סטמצקי, לפי מבנה בנוף, 1958
 שמן על בד, 136x100, אוסף מוזיאון תל-אביב לאמנות
 Avigdor Stematsky, *After a Structure
 in the Landscape*, 1958, oil on canvas,
 136x100, collection of Tel Aviv Museum
 of Art

אהרון כהנא, עקדת יצחק, 1951
 שמן על בד, 90x60, אוסף שושנה ואברהם רבני
 Aharon Kahana, *The Binding of Isaac*,
 1951, oil on canvas, 90x60, collection of
 Shoshana and Avraham Rabani

יוסף זריצקי, יחיעם, 1952
 שמן על בד, 40x50.5, באדיבות גלריה גורדון, תל-אביב

Yosef Zaritsky, *Yechiam*, 1952, oil on canvas, 40x50.5, courtesy of Gordon Gallery, Tel Aviv

יוסף זריצקי, נען: הצייר עם המודל, 1956
 שמן על בד, 130x163, אוסף שושנה ואברהם רבני

Yosef Zaritsky, *Na'an: The Painter with the Model*, 1956, oil on canvas, 130x163, collection of Shoshana and Avraham Rabani

משה פרופס, נעורים, 1955 בקירוב
 שמן על בד, 140x80, אוסף מוזיאון תל-אביב לאמנות
 Moshe Propes, *Youth*, ca. 1955, oil on
 canvas, 140x80, collection of Tel Aviv
 Museum of Art

שלום סבא, הגז, 1947
 שמן על פרספקס, 48x63, אוסף מוזיאון תל-אביב לאמנות (פרס דיזנגוף 1953)
 Shalom Sebba, *The Shearing*, 1947, oil
 on Perspex, 48x63, collection of Tel Aviv
 Museum of Art (Dizengoff Prize 1953)

אורי ריזמן, הכפר שיח' דנון, 1953

שמן על בד, 81x101, אוסף פרטי

Ori Reisman, *The Village Sheikh*

Danon, 1953, oil on canvas, 81x101,
private collection

אביגדור לואיזאדה, טבע דומם, 1948 בקירוב

שמן על עץ, 33.5x39.5, אוסף פרטי

Avigdor Luisada, *Still Life*, ca. 1948, oil
on wood, 33.5x39.5, private collection

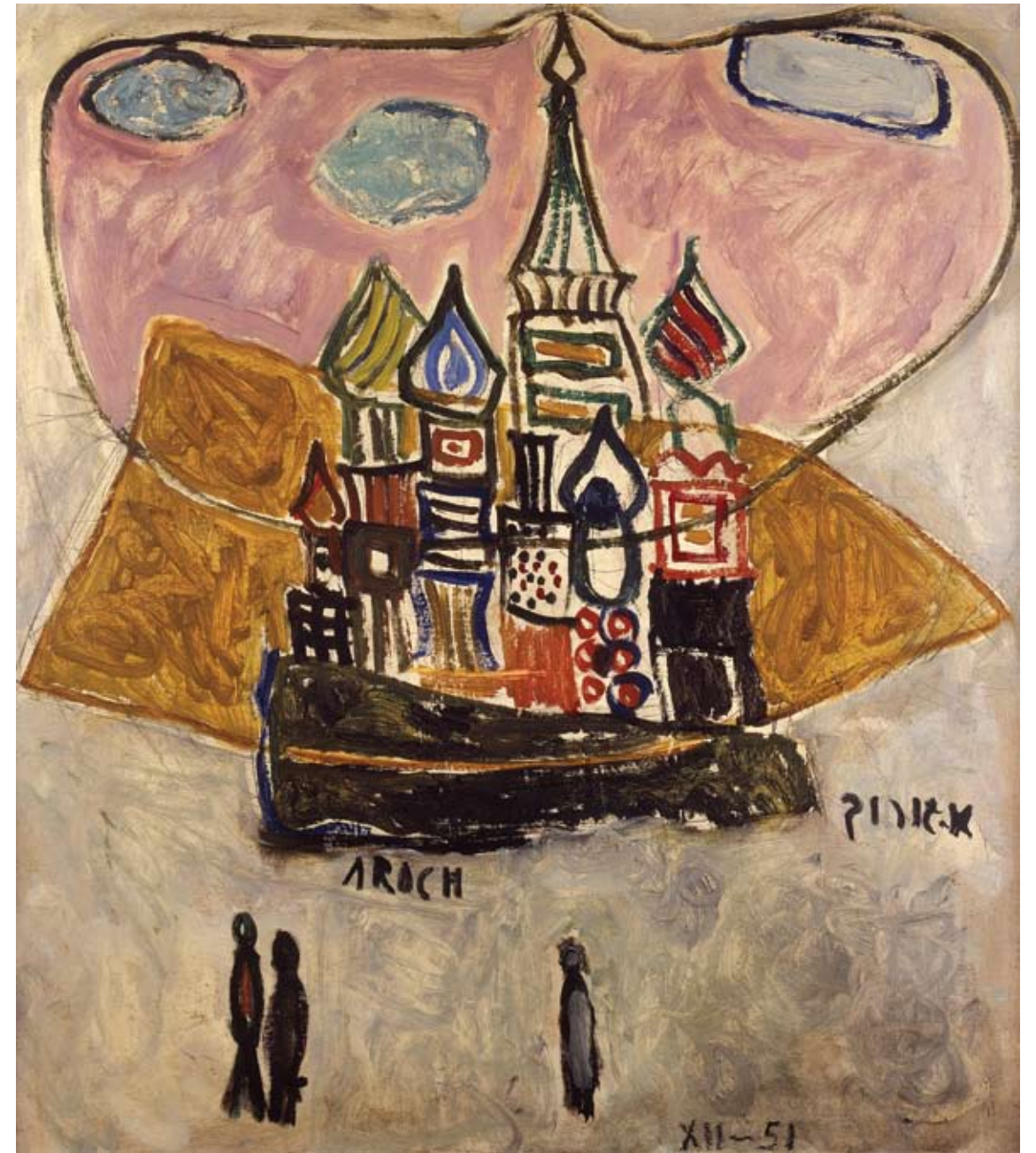
אריה ארוך, סוכה, 1953

שמן על בד, 63.5x79, אוסף מוזיאון ישראל, ירושלים

Arie Aroch, *A Sukkah*, 1953, oil on canvas, 63.5x79, collection of The Israel Museum, Jerusalem

אביבה אורי, בקרקס, 1958
 עיפרון על נייר, 50x35, אוסף גבי ועמי בראון, תל-אביב
 Aviva Uri, *In the Circus*, 1958, pencil on paper, 50x35, collection of Gaby and Ami Brown, Tel Aviv

אריה ארוך, כנסיית ואסילי הקדוש (הקרמלין), 1951
 שמן על קרטון, 65.5x57, עזבון האמן, באדיבות המשפחה
 Arie Aroch, *Church of St. Wassily (the Kremlin)*, 1951, oil on cardboard, 65.5x57, estate of the artist, courtesy of the family

משה מוקדי, נוף ירושלים, 1950 בקירוב
שמן על בד, 81x100, אוסף משכן לאמנות עין-חרוד, מתנת הדי מוקדי

Moshe Mokady, *Jerusalem Landscape*, ca. 1950, oil on canvas, 81x100, collection of Museum of Art, Ein Harod, gift of Hedy Mokady

אביבה אורי, נוף, ראשית שנות ה-50
עיפרון ופחם על נייר, 34.5x49.5, אוסף מאיה פרידנרייך, אורנית

Aviva Uri, *Landscape*, early 1950s, pencil and charcoal on paper, 34.5x49.5, collection of Maya Friedenreich, Oranit